

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

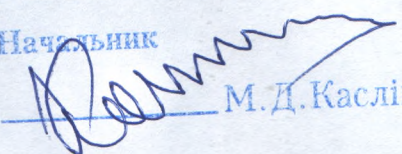
УХВАЛЕНО
на засіданні Вченої ради
протокол № 20/19
від 03.07.2019 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Ректор ХНАДУ
Туренко А.М.

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПОРЯДОК ТА УМОВИ ОБРАННЯ СТУДЕНТАМИ
ДИСЦИПЛІН ЗА ВИБОРОМ У ХНАДУ

Розглянуто та рекомендовано
методичною радою ХНАДУ
(протокол від 26.06.2019 р. № 9)

Навчальний відділ ХНАДУ
Начальник

М. Д. Каслін

Положення про формування циклу вибіркових навчальних дисциплін спеціальності в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті (далі - ХНАДУ). - Харків: ХНАДУ, 2019. - 11 с.

Метою Положення є визначення процедури здійснення в університеті освітньої діяльності з поділом освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти на нормативну та вибіркочу частину. Наведені основні поняття та визначення. Надана інформація з загальних положень, методика формування циклу вибіркових навчальних дисциплін спеціальності. Визначена процедура здійснення здобувачем вищої освіти вільного вибору навчальних дисциплін.

Призначене положення для використання учасниками освітнього процесу університету.

Розробники: Богомолів Віктор Олександрович
Клименко Валерій Іванович
Леонт'єв Дмитро Миколайович
Михалевич Микола Григорович
Холодов Михайло Павлович
Проніна Людміла Вячеславовна

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ.....	4
1. Загальні положення.....	5
2. Методика формування циклу вибіркового навчального дисциплін	6
3. Процедура вибору здобувачем вищої вибіркового навчального дисциплін	7
Додаток 1. Форма для повідомлення навчально-методичного відділу університету про формування академічної групи з вивчення вибіркового навчального дисципліни	10
Використані джерела інформації та нормативні документи.....	11

ВСТУП

Формування і реалізація державної політики у сфері вищої освіти забезпечується у Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті веденням освітнього процесу відповідно до Конституції України, Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Статуту університету, наказів та положень Міністерства освіти і науки України, інших чинних правових та нормативних документів.

При складанні навчальних та робочих навчальних планів для вступників до Харківського національного автомобільно-дорожнього університету (ХНАДУ) необхідно враховувати вимоги затверджених стандартів вищої освіти напрямів та спеціальностей у частині освітньо-кваліфікаційних характеристик відповідно діючим Перелікам на час розроблення.

З метою набуття здобувачами професійних знань, вмінь та інших компетентностей в навчальному плані для певної спеціальності має бути визначений перелік обов'язкових навчальних дисциплін не більше 75% від загального обсягу кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі - ЄКТС) освітньої програми та цикл вибіркового навчальних дисциплін обсягом не менше 25% від загальної кількості кредитів ЄКТС освітньої програми.

Цикл вибіркового навчальних дисциплін має бути розподілений в освітній (освітньо-науковій) програмі та робочому навчальному плані на вибіркові професійно-орієнтовані дисципліни та вибіркові дисципліни вільного вибору студента. Кожна вибірка навчальна дисципліна освітньої або освітньо-наукової програми та робочого навчального плану повинна мати не менше однієї альтернативи, сформованої за ознакою отримання споріднених компетентностей фахівця та не повинна перевищувати обсягу кредитів ЄКТС встановленого законом про вищу освіту в Україні.

Частка навчальних дисциплін вільного вибору студента може складатись з будь-яких навчальних дисциплін інших спеціальностей, споріднених за галузю знань. Звертається увага, що щільний розклад (без «вікон») для кожної спеціальності унеможлиблює справжню вибірковість навчальних дисциплін. Для реалізації права здобувачів вищої освіти на вибірковість навчальних дисциплін вищі навчальні заклади мають забезпечити сприятливі умови у розкладах занять.

1 Загальні положення

1.1 Положення про формування циклу вибіркового навчальних дисциплін спеціальності в Харківському національному автомобільно-дорожньому

університеті (далі - Положення) розроблено у відповідності до Закону України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року №1556-УП, Статуту Харківського національного автомобільно-дорожнього університету, відповідних наказів та нормативних документів Міністерства освіти і науки України, Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті, інших чинних нормативних документів з організації освітньої діяльності в університеті.

1.2 Положення про формування циклу вибіркових навчальних дисциплін має на меті:

- забезпечення активної участі здобувачів вищої освіти у формуванні особистої індивідуальної освітньої траєкторії в освоєнні основних освітніх або освітньо-наукових програм на відповідних рівнях вищої освіти;
- встановлення в університеті єдиного порядку формування циклу вільного вибору навчальних дисциплін з відповідної спеціальності в процесі освоєння компетентностей за освітніми або освітньо-науковими програмами.

1.3 Навчальним планом для відповідної спеціальності та рівня підготовки здобувачів вищої освіти, розробленим та затвердженим в ХНАДУ, визначається перелік обов'язкових навчальних дисциплін (не більше 75% від загального обсягу кредитів ЄКТС) та обсяг вибіркових навчальних дисциплін, який має складати не менше 25% загальної кількості кредитів ЄКТС.

1.4 Положення визначає методику формування циклу вибіркових навчальних дисциплін і процедуру їх вибору здобувачем вищої освіти в обсязі не менше 25% від загального обсягу кредитів ЄКТС відповідного освітнього або освітньо-наукового ступеня за принципами:

- вибіркові навчальні дисципліни для певної спеціальності можуть бути обрані здобувачем вищої освіти в обсязі 100% з переліку вибіркових професійно-орієнтованих дисциплін відповідної освітньої або освітньо-наукової програми;
- вибіркові навчальні дисципліни для певної спеціальності можуть бути обрані обсягом 70% з загального обсягу професійно-орієнтованих вибіркових дисциплін відповідної освітньої або освітньо-наукової програми, а – 30% з переліку дисциплін вільного вибору затвердженого Вченою радою ХНАДУ;
- поза кредитні вибіркові навчальні дисципліни для другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти можуть бути обрані здобувачем вищої освіти в обсязі, що не перевищує різницю кредитів між максимально встановленим обсягом кредитів у відповідності до закону про вищу освіту (для відповідного рівня вищої освіти) та відповідною освітньою або освітньо-науковою програмою.

1.5 Дане положення є документом з відкритим доступом для здобувачів вищої освіти, професорсько-викладацького складу, інших зацікавлених сторін в

електронному вигляді - на сайті університету, а також у друкованому вигляді - в навчальному відділі ХНАДУ, відповідних деканатах факультетів та кафедрах університету, відділу аспірантури.

1.6. З метою інформаційного забезпечення здобувачів вищої освіти щодо можливості здійснення ними вільного вибору вибіркових дисциплін на сайті університету розміщуються освітні та освітньо-наукові програми, а також перелік вибіркових дисциплін затверджених Вченою радою ХНАДУ.

2 Методика формування циклу вибіркових навчальних дисциплін

2.1 Методика формування циклу вибіркових навчальних дисциплін базується на принципах альтернативності (не менше двох рівноцінних навчальних дисциплін на кожну позицію вибору), змагальності (вибір робиться після його ознайомлення з презентаційними лекціями, силабусами, програмами (робочими програмами) навчальних дисциплін), а також на основі академічної відповідальності (вибір здобувачем вищої освіти певних навчальних дисциплін здійснюється на основі особистих заяв здобувача або на основі колективних рішень здобувачів в академічних групах).

Вибіркові навчальні дисципліни можуть визначатися здобувачами як кожна окремо, так і запропонованими блоками (циклами), що сформовані в робочому навчальному плані за ознакою можливості отримання здобувачем обсягу знань, умінь та інших компетентностей для певного рівня вищої освіти з відповідної або спорідненої спеціальності (спеціалізації).

2.2 При формуванні циклу вибіркових навчальних дисциплін професійно-орієнтованих для певної спеціальності випускова кафедра пропонує перелік навчальних дисциплін за ознакою спорідненості отримуваних соціально-особистісних, загальнонаукових, інструментальних та професійних компетентностей, визначених освітньою або освітньо-науковою програмою на відповідному рівні вищої освіти.

2.3 При формуванні циклу вибіркових навчальних дисциплін зі споріднених спеціальностей необхідно керуватися Національною рамкою кваліфікацій та відповідними освітньо-кваліфікаційними характеристиками певних спеціальностей для втілення принципу забезпечення якості освіти з урахуванням вимог ринку праці та набуття здобувачами вищої освіти відповідних компетентностей. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (ст.5. Рівні та ступені вищої освіти) та Національної рамки кваліфікацій (Рівні Національної рамки кваліфікацій).

3 Процедура визначення здобувачем вибіркового навчальних дисциплін

3.1 При формуванні переліку навчальних дисциплін для вільного вибору студентів враховуються рекомендації профільних та випускових кафедр з метою отримання компетентностей, визначених освітньо-кваліфікаційною характеристикою відповідної спеціальності.

3.2 Ознайомлення здобувача з вибіровими навчальними дисциплінами проводиться деканатами (відділом аспірантури). Перелік вибіркового навчальних дисциплін на першому, другому або третьому рівні вищої освіти визначається відповідними освітніми (освітньо-науковими) програмами які затверджені Вченою радою ХНАДУ.

3.3 Вибір навчальних дисциплін здійснюється здобувачем добровільно з урахуванням індивідуальних освітніх траєкторій з урахуванням обсягу їх знань, вмінь та компетентностей. Перелік вибіркового навчальних дисциплін і їх обсяги в кредитах ЄКТС вносяться до індивідуального навчального плану здобувача після їх вибору через автоматизовану систему керування навчальним процесом в ХНАДУ перед початком навчального року.

3.4 Вільний вибір навчальних дисциплін здійснюється після ознайомлення здобувача вищої освіти з освітньою (освітньо-науковою) програмою спеціальності, навчальним планом, робочими програмами навчальних дисциплін, силабусів або на основі презентаційних лекцій.

3.5 Здобувачам вищої освіти надається право вільного вибору навчальних дисциплін на наступний навчальний рік незалежно від наявності у них академічної заборгованості за попередній період навчання.

3.6 Кількість навчальних дисциплін, вибраних здобувачами вищої освіти на наступний навчальний рік, їх обсяги в кредитах ЄКТС визначаються відповідно до робочого навчального плану спеціальності (спеціалізації).

3.7 Деканати факультетів (відділ аспірантури) спільно з відповідними випусковими кафедрами зі спеціальності (спеціалізації) в період до визначених в п.п. 3.3 термінів надають методичну та технічну допомогу здобувачам вищої освіти, щодо ознайомлення з навчальними дисциплінами:

- інформують здобувачів про порядок освоєння освітніх (освітньо-наукових) програм та процедуру вільного вибору навчальних дисциплін і запису на їх вивчення;
- ознайомлюють здобувачів зі змістом пропонованих вибіркового навчальних дисциплін із зазначенням кафедр, викладачів, їх посад, вчених ступенів і звань;
- надають матеріально-технічну, методичну та організаційну допомогу здобувачам під час їх ознайомлення з презентаційними лекціями, силабусами, робочими програмами тощо;

- консультують здобувачів вищої освіти з питань вільного вибору навчальних дисциплін, надають інформаційну підтримку в здійсненні процедури вибору.

3.8 Організацію, планування, інформаційне і методичне забезпечення освітнього процесу при вивченні здобувачами навчальних дисциплін за вільним вибором здійснюють відповідні деканати факультетів (відділ аспірантури) та кафедри університету.

3.9 Обрання вибіркової навчальної дисципліни здійснюється особисто здобувачем вищої освіти через автоматизовану систему керування навчальним процесом в ХНАДУ.

3.10 При відсутності заяви здобувача вищої освіти в установлені даним Положенням терміни на вибір вибіркового навчального дисциплін або невідповідності кількості заявлених здобувачем навчальних дисциплін обсягу відповідного робочого навчального плану спеціальності (спеціалізації) в кредитах ЄКТС, деканат факультету (відділу аспірантури) має право відмовити здобувачу в праві вивчати обрані ним дисципліни в поточному навчальному році. У разі виявлення бажання здобувача пройти навчання за вибілковими дисциплінами у сформованих академічних групах, такі здобувачі за рішенням деканату (відділу аспірантури) можуть бути включені до списку сформованих академічних груп на вивчення вибіркового навчального дисциплін при наявності заяви (додаток 1) від здобувача.

3.11 Академічні групи здобувачів для вивчення вибіркового навчального дисциплін можуть бути сформовані на основі факультетського, міжфакультетського або міжуніверситетського принципу.

3.12 Для підготовки бакалаврів кількість здобувачів в академічній групі для вивчення вибіркового навчального дисциплін встановлюється в межах від 10 до 30 осіб, при підготовці магістрів - від 5 до 15 осіб, а при підготовці докторів філософії – від 2 до 10. З урахування даного нормативу формується загальна кількість академічних груп відповідної спеціальності (спеціалізації) в межах ліцензованого обсягу.

3.13 При обсязі здобувачів вищої освіти певної спеціальності (спеціалізації) менше 10 осіб для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, менше 5 - для другого (магістерського) рівня вищої освіти та менше 2 – для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти формуються академічні групи з кількох споріднених спеціальностей за факультетським, міжфакультетським або міжуніверситетським принципом. У разі неможливості формування груп за факультетським, міжфакультетським або міжуніверситетським принципом такі здобувачі мають право навчатися у відповідності до пункту 3.14 цього Положення.

3.14 В окремих випадках вибір здобувачем вищої освіти навчальної дисципліни може бути розглянутий деканатом факультету (відділом аспірантури)

в індивідуальному порядку для вивчення за індивідуальним графіком або з використанням технологій дистанційного навчання.

3.15 Після здійснення здобувачем вибору навчальних дисциплін деканати факультетів (відділ аспірантури) формують академічні групи до 10 травня поточного навчального року на наступний навчальний рік і подають до навчально-методичного відділу їх списки (додаток 3) для планування і розрахунку навчального навантаження викладачів кафедр та складання розкладу занять на наступний навчальний рік.

3.16 Вивчення вибіркового навчальних дисциплін здобувачами сформованих академічних груп, згідно з даним Положенням, стає для них обов'язковим в означених семестрах навчального року.

3.17 Протягом осіннього та весняного семестрів навчального року зміни до переліку навчальних дисциплін, сформованого за вільним вибором здобувача, як правило, не вносяться. Як виняток, за письмовою мотивованою заявою здобувача вищої освіти, рішенням декана відповідного факультету (завідувача відділу аспірантури) може бути надана здобувачу можливість внесення зміни з відповідним записом в індивідуальному плані здобувача.

3.18 Здобувач вищої освіти має право вивчати вибірково навчальні дисципліни в іншому вищому навчальному закладі відповідно до СТВНЗ 70.0-01:2019 «Порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Харківського національного автомобільно-дорожнього університету».

Про використання права, щодо здійснення вільного вибору навчальних дисциплін в іншому навчальному закладі, здобувач повинен надати письмову заяву до деканату відповідного факультету (відділу аспірантури) ХНАДУ, яка повинна містити інформацію щодо навчальної дисципліни (назва, кількість кредитів, набуті компетентності), інформацію про деканат та вищий навчальний заклад в якому планується читання лекцій, інформацію, щодо сформованої академічної групи в іншому навчальному закладі, до складу якої планується його зарахування, а також відомості про кваліфікацію викладача, який забезпечує читання лекцій з обраної дисципліни. По закінченню прослуховування обраних дисциплін за межами ХНАДУ здобувач вищої освіти повинен надати офіційно затверджений документ від відповідної установи, який підтверджує набуті компетентності здобувачем.

Додаток 1

Форма для повідомлення навчально-методичного відділу університету про формування академічної групи з вивчення вибіркової навчальної дисципліни

СПИСОК

здобувачів вищої освіти _____
(факультет або відділ аспірантури)

на вивчення вибіркової навчальної дисципліни _____

_____ (шифр, назва і обсяг кредитів ЄКТС навчальної дисципліни.)

в _____ семестрі 20 ____/20 ____ навчального року

№ з.п	Прізвище, ім'я, по-батькові (повністю)	Шифр академічної	Шифр і назва спеціальності
1			
2			
3			
4			
5			
N			

Назва підрозділу (деканат факультету або відділ аспірантури)

(підпис)

П.І.П.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ТА НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ

1. Закон України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року № 1556-УП.
2. Національна рамка кваліфікацій України.
3. Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.10.2009 р. № 943 «Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи».
4. Лист Міністерства освіти і науки від 26.02.2010 № 1/9-119 «Про методичні рекомендації щодо запровадження Європейської кредитно-трансферної системи та її ключових документів у вищих навчальних закладах».
5. Наказ Міністерства освіти і науки України від 26 січня 2015 року № 47 «Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік », зареєстрований в Міністерстві юстиції України 04 лютого 2015р. за 132/26577.
6. Лист Міністерства освіти і науки України від 13.03.2015 р. № 1/9-126 «Щодо особливостей організації освітнього процесу та формування навчальних планів у 2015/2016 навчальному році ».
7. Статут Харківського національного автомобільно-дорожнього університету.
8. СТВНЗ 7.1-01:2019 «Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті». - Харків: ХНАДУ, 2018. – 55 с.
9. СТВНЗ 63.1-01:2018 «Внутрішня система забезпечення якості» Харків: ХНАДУ, 2018. – 55 с. – 8 с.
10. СТВНЗ 70.0-01:2019 «Порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Харківського національного автомобільно-дорожнього університету»